

Nr 134.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om vissa anslag för budgetåret 1949/50 till skolöverstyrelsen m. m.

(2: a avd.)

I propositionen nr 1, bilagan åttonde huvudtiteln, punkterna 163—165, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1949, framlagt vissa förslag om anslag för budgetåret 1949/50 till avlöningar, omkostnader och försöksverksamhet m. m. vid skolöverstyrelsen.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 148, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 11 mars 1949, framlagt ändrat förslag rörande anslag för budgetåret 1949/50 till försöksverksamhet m. m. vid skolöverstyrelsen ävensom förordat anvisande av särskilda medel till kurser för lärare i samband med viss försöksverksamhet.

1:o) **Skolöverstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (propositionen nr 1, åttonde huvudtiteln, punkt 163, s. 181—186) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föranledas av vad departementschefen anför, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för skolöverstyrelsen, dels ock till Skolöverstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 751 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 18 000 kronor, väsentligen föranledd av förslag om dels anvisande av medel (10 000 kronor) till ersättning åt hos överstyrelsen deltidsanställda inspektörer och konsulenter för de löneförmåner vid deras egna tjänster, som de nödgas avstå vid tjänstledighet för fullgörande av uppdrag såsom inspektörer och konsulenter, dels ock förvandling av en amanuens tjänst till en extra ordinarie förste byråsekreterartjänst i Ce 27. Vidare har departementschefen förordat ordinariesättning av den extra ordinarie byråchefstjänsten å administrativa avdelningen, förändring av två amanuens tjänster till ordinarie byråsekreterartjänster i Ca 24 samt ordinariesättning av två kanslibiträdes tjänster i Ce 11.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågakarande förslag samt hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1949 anfört, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50;

b) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	785 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslags- vis.....	»	46 600
3. Arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträ- den m. m., förslagsvis	»	19 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	727 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	172 600

Summa kronor 1 751 000;

c) till Skolöverstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 751 000 kronor.

2:o) **Skolöverstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (propositionen nr 1, åttonde huvudtiteln, punkt 164, s. 186 och 187), vilket innebär en anslagshöjning med 59 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till Skolöverstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 357 500 kronor.

3:o) **Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln (punkt 165, s. 187—189) föreslagit riksdagen att under angivna rubrik för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor, har Kungl. Maj:t i propositionen nr 148 föreslagit riksdagen att, med ändring av nyssnämnda förslag, för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Departementschefen har i anslutning till det i propositionen nr 148 framlagda förslaget anfört huvudsakligen följande.

Såsom jag tidigare för riksdagen anmält kommer något på skolkommisionens principbetänkande grundat förslag ej att föreläggas årets riksdag. Inom ecklesiastikdepartementet pågår nu bearbetningen av det synnerligen omfattande materialet i denna fråga i den avsikten, att förslag skola kunna framläggas för 1950 års riksdag.

Det är givet, att en så genomgripande omdaning av skolväsendet som den av kommissionen förordade måste föregås av en omfattande försöksverksamhet. Detta gäller i all synnerhet förslaget om en 9-årig enhetsskola. Sedan skolkommisionen i sitt principbetänkande uppdragit vissa allmänna riktlinjer för en försöksverksamhet i detta avseende, har kommissionen sedermera inkommit med ett närmare preciserat förslag till denna verksamhets genomförande, varvid förutsatts, att verksamheten skulle påbörjas redan nästa läsår. Vidare har skolöverstyrelsen framlagt förslag om skapandet av de organisatoriska förutsättningarna för ledningen av bland annat denna försöksverksamhet och därvid förordat inrättandet inom överstyrelsen av en särskild s. k. försöksrotel.

I samband med att riksdagen, som jag hoppas, nästa år får tillfälle att taga ställning till riktlinjerna för en skolreform, måste givetvis även frågan om försöksverksamhetens närmare anordnande bli föremål för överväganden. Ett igångsättande i viss utsträckning av denna verksamhet redan från och med instundande hösttermin synes emellertid önskvärt ur flera synpunkter, bland annat med hänsyn till det från kommunernas sida visade stora intresset för saken. Jag har därför redan i årets åttonde huvudtitel (punkten 224) förordat, att det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga försöksanordningar inom skolväsendets område och därvid lämna medgivande till avvikelser från bestämmelser, som tillkommit med riksdagens medverkan. Jag vill framhålla, att den försöksverksamhet, som kan komma till stånd under läsåret 1949/50, icke kommer att innebära några större omvälvningar av skolväsendet inom de berörda kommunerna. En viss omläggning av undervisningen och lärostoffet kommer dock att ske inom femte (i vissa fall fjärde) samt första klasserna. Skulle efter detta läsår någon kommun icke vilja fortsätta försöksverksamheten — vilket jag dock icke har anledning förmoda — möta inga större svårigheter att återgå till den nuvarande skolordningen. Jag avser givetvis att hålla riksdagen underrättad om försöksverksamhetens omfattning samt om resultaten av densamma. Jag vill även framhålla, att behörig hänsyn kommer att vid försökens anordnande tagas till inom skoldistriktet föreliggande särskilda förhållanden.

En fråga, som påkallar riksdagens medverkan, gäller de ekonomiska betingelserna för skoldistriktet för försöksverksamheten. Detta spörsmål, som icke har någon aktualitet för nästa budgetår, då försöken ännu blott komma att röra sig inom den nuvarande folkskolans ram, torde få upptagas till närmare övervägande vid nästa års riksdag.

Jag delar skolöverstyrelsens uppfattning om behovet av en på lämpligt sätt organiserad central ledning av såväl ifrågavarande försöksverksamhet som den försöksverksamhet, som redan nu i olika hänseenden bedrivs vid folkskoleväsendet. Jag är emellertid icke för närvarande beredd att taga ställning till förslaget om inrättande för ändamålet av en särskild försöksrotel inom överstyrelsen. Den närmare prövningen av detta projekt torde böra anstå till nästa år. Vad som nu närmast erfordras är att skapa de ekonomiska betingelserna för nästa års försöksverksamhet. Jag vill då erinra om

att Kungl. Maj:t på min hemställan i årets åttonde huvudtitel föreslagit riksdagen att under rubriken Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m. anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor. Detta anslag har emellertid närmast avsetts för sådan försöksverksamhet, som under alla förhållanden och oberoende av en blivande skolreform ansetts av behovet påkallad. De ytterligare medel, som erfordras på grund av vad jag i det föregående anfört, och som jag beräknar till i runt tal 50 000 kronor, torde lämpligen böra anvisas under nyssnämnda anslagsrubrik. Jag anser mig därför böra förordna, att, med ändring av Kungl. Maj:ts förutnämnda förslag, för nästa budgetår till Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m. anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Ur detta anslag torde enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser få bestridas bland annat kostnaderna även för den förstärkning av överstyrelsens personal, som må befinnas erforderlig för försöksverksamhetens handhavande. Jag förutsätter därvid, att personalbehovet för nämnda ändamål skall nästa läsår bli icke oväsentligt mindre än överstyrelsen ansett sig böra räkna med.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen sålunda anfört, tillstyrker, att ett reservationsanslag av 100 000 kronor för nästa budgetår anvisas till ifrågavarande ändamål. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

4:o) **Kurser för lärare i samband med viss försöksverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 148 framlagda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för lärare i samband med viss försöksverksamhet* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 30 300 kronor.

Stockholm den 10 maj 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 132.